

Anmälningar

upplevelse av detta förhållande förnekas och omtolkas i stället till en del i hennes hysteri. Breuer avbryter ganska tvärt terapin och åker på en semester med sin fru. Han jagas emellertid av dåligt samvete och drar sig för att publicera fallet, trots sina viktiga upptäckter.

Det är först med Freuds konstruktion av överföringsbegreppet – dvs att alla patienters känslor gentemot terapeuten har sin upprinnelse i och kan förklaras utifrån tidigare relationer, medan det förutsätts att terapeuten inte har några särskilda känslor gentemot sin patient – som Breuer lyckas frigöra sig från återstående tvivel och tio år efter terapins avslutning presentera fallet.

Så uppfattar Langs förloppet, och den här överföringsbaserade förvrängningen av det verkliga samspelet i terapin har hädanefter, enligt författaren, stått som modell för den psykoterapeutiska relationen. När Langs lyfter fram det aktuella samspelet och fäster uppmärksamheten på terapeuten egna omedvetna bidrag till detta, så innebär det naturligtvis en välbehövlig korrigering av det konspiratoriska samförstånd som snedvrider så många terapier. Att det ligger i terapeuten intresse att vidmakthålla illusionen om neutralitet kan man förstå. Men varför går patienten med på denna skuggboxning? Langs menar att det för patienten, som kommer med sina plågor och sin hjälplöshet, är livsviktigt att få bibehålla en föreställning om terapeuten godhet och allsmakt för att inte känna sig helt prisgiven. Korrekta perceptioner av denne är i regel knutna till primitiva och skrämmande fantasier, vilket gör att patienten mer än villigt låter dem sjunka i glömska.

Symptomlindring ja, men knappast någon förändring på djupet. En sådan sker bara till priset av att också terapeuten tvingas skärskåda sitt inre och genom den interaktion som utvecklas rulla upp de förvrängningar som bägge parter i försvarssyfte tillägnat sig. Det är en tilltalande hållning som om den tillämpas gör det terapeutiska mötet lite intressantare och väl hindrar terapeuter att sjunka alltför djupt ner i fåtöljen.

Hartmut Aplitzsch

Gunnar Heckscher
Asiatiskt maktspel
434 s
Stockholm:
Akademilitteratur 1986

Gunnar Heckscher, f d professor i statskunskap, högerledare och ambassadör i Indien och Japan, har uppdaterat sina samlade erfarenheter och synpunkter på samhällsutvecklingen i Fjärran Östern sedan 60-talet.

Vid genomläsningen har jag vid upprepade tillfällen känt mig som förflyttad till en bekväm läderfåtölj framför brasan hos någon bildad och insiktsfull men pensionerad och lite omständlig högre brittisk kolonialtjänsteman. Med självklart patos, som ger intryck av oväld, berättas det mig, först elegant och sedan allt mer långdraget, om bland annat de gamla kulturerna och sedvänjorna – som är rotade i den förgångna socioekonomin men alltjämt spelar den allra största roll.

– Och alla de utomekonomiska faktorerna, tycker jag mig höra honom säga med socialkonservativt förakt för uppkomlingarnas krämeri och brist på bildning, begriper inte dagens affärslejon ett dyft av. De tror väl att Asien föddes med senare års exportsatsningar.

Jag nickar instämmande, smuttar på portvinet och glömmar nästan vad han också sagt om att närdemokratin skulle fungera väl i Indien eller om att den indonesiska armén inte skulle förgripa sig på folket... Och det tar tid innan jag ser klart hur hela hans perspektiv inte bara är oerhört spekulativt utan att den respektingivande kunnigheten baserar sig på vad som är synligt från ambassader och salongernas fascination inför hur människor lever och kanske tänker "där ute". Men hur människor kämpar för att överleva, hur bönder och arbetare sliter, hur klasserna växer fram under de nedärvda politiska och kulturella mönstren berättar han nästan inget om.

Vid det laget orkar jag knappt lyssna längre utan irriteras av sakfel (det är, för att ta ett enda exempel, mycket länge sedan kommunisterna i Kerala delade på regeringsmakten med kongresspartiet) och lätt predikan. Den mysiga brasan har slocknat – den kvävdes av ord,

ord... och den fuktiga, lätt möjliga verkligheten i överhetens gamla boningar får mig att rysa en aning.

Olle Törnquist

Ingemar Folke och
Lars Hansson (red)
... med alla till buds
stående medel...

134 s
Stockholm: Prisma 1987
SEK 300

Under 2:a världskriget sänkte de allierade 630 tyska ubåtar i Atlanten. Under alla de år som främmande ubåtar påstås ha agerat i svenska farvatten har den svenska marinen inte lyckats sänka eller tvinga upp till ytan en enda ubåt, trots att operationsområdena (Hårsfjärden, Sundsvallsbukten m fl) närmast är tvättbaljor, jämförda med Atlanten, trots att det idag finns helt andra hjälpmedel vid sökandet efter ubåtar, trots att krigsmakten i detta land nu drar 27 miljarder kr per år, trots att marinen sedan 1980 fått över en miljard enbart till utökad utrustning för ubåtsbekämpning.

Resultatet av verksamheten är alltså föga imponerande och i skriande behov av en apologi. Det är tydligen denna boks ena huvuduppgift.

Det är de medverkande militärerna som levererar bortförklaringarna, som ligger pinsamt nära vad tyska militärer brukar anföra efter sina krig: politikerens bristande försvarsvilja, otillräckliga anslag, spioneri ("Vi måste räkna med att bland politiker, statstjänstemän och allmänhet finns ett betydande antal personer som spionerar ... för Sovjets räkning", heter det hos en av militärerna) samt det demokratiska samhällets bristande benägenhet att acceptera en centraliserad ordergivning.

I baksidesreklamen till boken påstås att författarna "... genom sin bredd vill visa på nya och kanske oväntade aspekter" rörande Sveriges neutralitetspolitik och det sk ubåtshotet. Det är nog att ta i, snarare är det väl så att urvalet av medverkande – några militärer, några gamla SKP-are, författarna Lars Gustafsson och Anders Ehnmark plus den obligatoriske